

HARDGRAS

Hij
kan
echt
niet
meer

N° 123

ambo | anthos

VOOR WOORD

Al bijna vijftig jaar wachten we op een wereldtitel. Gaan de vrouwen dan ten slotte met die titel aan de haal? Stephanie Hoogenberk observeerde voor ons de ontwikkelingen in Utrecht en Schaffhausen. Aan de Rijn begon er hoop te gloren.

‘Wie me opvielen door hun elegante dribbels: Lieke Martens en Daniëlle van de Donk,’ noteerde Stephanie. Of het genoeg is voor de wereldtitel, kunnen we nog niet zeggen. Wel hebben we de periode tussen 7 juni en 7 juli, als het toernooi in Frankrijk wordt gespeeld, geblokkeerd in onze agenda’s.

Zeger van Herwaarden onderzocht het verschil in ontwikkeling tussen jeugdspelers die vanaf de kant kapot worden gecoacht en zij die van de trainer hun gang mogen gaan, zoals bijvoorbeeld Ruben Kluivert en Maxim Gullit. Die krijgen thuis vermoedelijk al coaching genoeg. De eerste speelt tegenwoordig achterin bij FC Utrecht O19, de tweede is een uitstekende linksback bij AZ O19.

Behalve de toekomst, komt het verleden aan bod in het artikel van Rob van Vuure, die ooit de bladendokter werd genoemd, over het samenstellen van een kalender geheel gewijd aan Abe Lenstra. Deze voetballer wordt in Friesland beschouwd als ‘groter dan Crujff’. Dit gunnen wij de Friezen van harte.

Henk Spaan, Matthijs van Nieuwkerk, Hugo Borst

Redactie:

Hugo Borst
Matthijs van Nieuwkerk
Henk Spaan

Assistentie:

Erik de Bruin
Esther Mourits
Janneke van der Horst
p/a Weesperstraat 105A
1018 VN Amsterdam
redactie@hardgras.nl
www.hardgras.nl

Eindredactie:

Zeger van Herwaarden
Frank van Kolschooten

Basis ontwerp:

Jaap Biemans
Overburen (Joost en Maarten)

Vormgeving:

Maarten Geurink
Ayla Maagdenberg
Joost Overbeek

Omslagfoto:

Foto Philippe Perusseau / Icon Sport via Getty Images

Marketing:

Anne Broekman
Weesperstraat 105A
1018 VN Amsterdam
Telefoon: 020-524 54 11
E-mail: abroekman@amboanthos.nl

Abonnementen:

Jaarabonnement (6 nummers) € 49,95
Voor opgave en wijzigingen:
Hard gras Abonneeservice
Postbus 105
2400 AC Alphen aan den Rijn
Telefoon: 0172 47 60 85
E-mail: hardgras@spabonneeservice.nl

Copyright:

Auteursrecht voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUD

Sam Planting

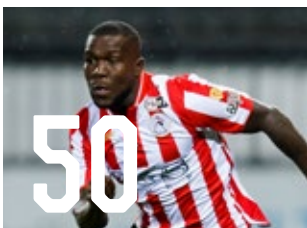
Stephanie Hoogenberk

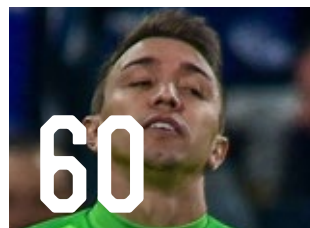
Rob van Vuure

Erwin van de Pol

Cor de Jong

Carolina Trujillo

Zeger van Herwaarden

Frank Heinen

Erik Jan Harmens

Peter Speetjens

Raymond Cuijpers

foto: Back Page Images / Rex Features, Hollandse Hoogte

Estadio Santiago Bernabéu, 22 mei 2010: José Mourinho triomfeert als winnaar van de Champions League, zijn team Inter was met 2-0 te sterk voor Louis van Gaals Bayern München.

José Mourinho:

**bullebak die het 21ste-eeuwse
topvoetbal vormgaf**

Sam Planting

Iedereen met enige interesse voor het internationale voetbal van de afgelopen twintig jaar zal ongetwijfeld een sterke mening hebben over José Mário dos Santos Mourinho Félix, kortweg José Mourinho – spreek uit: zjo-zè mo-rien-joe. Het is onmogelijk neutraal te zijn over Mourinho. Dat is ook niet zijn bedoeling.

Mourinho zelf zal tot het einde der tijden – expliciet, en op elk beschikbaar podium – benadrukken waarom hij, *The Special One*, de beste is in wat hij doet. En, misschien wel nog belangrijker, waarom zijn concurrenten er in zijn ogen altijd onterecht met alle lof vandoor gaan.

Mourinho's criticasters zullen wijzen op de honderden, zo niet duizenden, bewijsstukken van proletengedrag. De ontelbare voorbeelden van pesterijen, grootspraak, oncollegialiteit, jokkebrokken, neerbuigendheid en zelfs megalomanie.

Mourinho's fans zullen even zo gemakkelijk zijn imposante erelijst opdreunen, om te beargumenteren dat dit de beste trainer is die het internationale topvoetbal sinds de eeuwwisseling heeft gekend.

Ik maak me vooral zorgen. Allereerst is dat in mijn geval 'de aard van het beestje', maar ik heb ook een paar gegronde redenen voor mijn zorgen. Ik maak me namelijk zorgen dat Mourinho – een man die door het rationele deel in mij wordt veracht vanwege zijn narcisme; door de comedy-fan in mij wordt vereerd als woordkunstenaar; door de voetbaltactiek-schrijver in mij wordt gezien als een genie – aan zijn laatste relevante jaren bezig is.

Hij komt al een carrière lang weg met bullebakken, en een dikwijls diep-cynische spelaanpak, omdat hij nu eenmaal succes heeft.

Mourinho's gehele *brand*, zijn modus operandi van prijzen pakken en vervolgens heel hard schreeuwen over deze gepakte prijzen, is erop gestoeld dat hij blijft winnen. Hij komt al een carrière lang weg met bullebakken, en een dikwijls diep-cynische spelaanpak, omdat hij nu eenmaal succes heeft.

Bij Manchester United krijgt Mourinho de ploeg maar niet aan de praat, en we zitten inmiddels in seizoen drie van de Portugees op Old Trafford. Zorgwekkend, want het Mourinho-model verloopt bijna altijd volgens eenzelfde driejarenplan. In jaar één binnenkomen bij een club met de grootst mogelijke praatjes en beloftes – vanaf de eerste persconferentie verwijst de heer Mourinho graag herhaaldelijk naar het palmares van de heer Mourinho. In jaar twee heeft hij een zo goed

als onverslaanbare vechtmachine van zijn ploeg gemaakt, eentje die keihard resultaat permanent boven stijl verkiest. Het succesjaar wordt afgesloten met dikke, vette contractverbetering voor Mourinho. In jaar drie zijn een aantal sterspelers Mourinho's aanpak beu, maanden na de fans die dan al lang en breed hebben geconcludeerd dat de houdbaarheidsdatum van zijn Portugees-minimalistische speelstijl precies twee met gewonnen prijzen gevulde seizoenen is. Mourinho bijt een paar maanden fel van zich af, en laat zich vervolgens, voor een uiteraard royaal bedrag, uitkopen.

Bij Manchester United, in de eerste plaats een commercieel miljardenbedrijf, 'een merk', in de tweede plaats pas een voetbalclub, verloopt alles niet meer volgens het Mourinho-model. In 2016/2017, zijn eerste seizoen op Old Trafford, pakte United weliswaar drie prijzen, maar dit waren de Europa League, League Cup en Community Shield. Toer-noonien waarover Mourinho zich in welvarender jaren expliciet laatdunkend uitliet. Prijzen die een zesde plaats in de Premier League voor een club met een begroting van bijna een miljard niet kunnen goedpraten. Vorig jaar, in seizoen twee, zou er volgens de Mourinho-methode écht geogst worden. Bij zijn vorige vijf clubs (FC Porto, Chelsea, Internazionale, Real Madrid en nogmaals Chelsea) werd Mourinho telkens kampioen in jaar twee. Bij Porto (2004) en Inter (2010) werd zelfs de Champions League gewonnen. Maar Manchester United pakte vorig seizoen geen enkele prijs. Eindigen op de tweede plek in de Premier League deed weinig qua *damage control*, aangezien het uiteindelijke gat op kampioen en stadsgenoot Manchester City liefst negentien punten bedroeg. Dit jaar lijkt de neerwaartse trend zich zelfs door te zetten. Na twaalf speelrondes staat United al twaalf punten achter op City, na een kansloze 3-1 nederlaag in de Manchester Derby. Ook in jaar drie zal Mourinho met Man United geen kampioen worden.

Kortom, het zou zomaar eens kunnen dat we Mourinho binnenkort niet meer in de Premier League aan het werk zullen zien. De prijzenoogst, het benodigde krediet voor al het Mourinho-theater, blijft uit. Daarom wil ik hier terugblikken op de carrière van de in mijn ogen interessantste, in ieder geval meest polariserende voetbaltrainer van de 21ste eeuw. Om verder te komen dan observaties in de trant van 'hij is een enorme patjepeeër/lul/demagoog' of, misschien wel nog erger, 'hij weet wat winnen is', zal ik Mourinho's trainersloopbaan vanuit drie oogpunten beschouwen. Als de pestkop der pestkoppen in een tijdsgewricht waarin bully-gedrag nogal eens beloond wordt. Als de meestertacticus die de gangbare vormen van strategie in het topvoetbal voorgoed deed veranderen. En tot slot waarom het nu, na vijftien overwegend succesvolle jaren in de absolute top, bij Manchester United zo misgaat voor Mourinho.

Mourinho het haatobject

Natuurlijk, Mourinho's bizarre persconferenties en interviews, ongeëvenaarde fratsen langs het veld en, toegegeven, hilarisch verwoorde sneren richting zijn trainer-collega's moeten we altijd blijven zien als onderdelen van een inmiddels bijna twintig jaar durend stuk performance art uit de buitencategorie. Het is een showman. Zoals veel van de kopstukken in het moderne voetbal is Mourinho volledig doordrongen van het feit dat de perceptie in de publieke opinie de dagkoersen in het voetbal bepaalt. Maar wat Mourinho op dit vlak onderscheidt van andere mondiale voetbalberoemdheden, is dat het hem weinig tot niets lijkt uit te maken of de aandacht die hij krijgt positief of negatief is van aard.

Mourinho begrijpt dat aandacht, in welke vorm dan ook, in een tijdperk van 24-uurs-nieuwscycli vaak het waardevolste middel is voor een publiek figuur. Men heeft het over Mourinho, dus Mourinho is relevant. Sinds Donald Trump aan de macht is in de VS, is er al een handjevol artikelen geschreven waarin Mourinho's mediamanipulatie en geldingsdrang worden vergeleken met die van de oranje bewoner van het Witte Huis. Met deze gedachtegang weiger ik mee te gaan. Allereerst omdat, je weet wel, een voetbaltrainer niet over mensenlevens gaat – precies dat maakt jezelf opwinden over voetbal nou net zo leuk en veilig. Maar ook omdat Mourinho's mediamanipulatie vele malen verfijnder is dan de Trumpiaanse vorm.

Een weekend lang een *deep dive* op internet doen naar alle markante uitspraken die Mourinho ooit heeft gedaan bleek behalve uiterst vermakelijk ook tamelijk leerzaam. Ik durf hierdoor te stellen dat Mourinho al ruim vijftien jaar succesvol leunt op maar vier verschillende trucs om de aandacht altijd op zich gevestigd te houden. Komen ze:

(1) Beeld is krachtiger dan woorden. Op YouTube zijn beelden terug te vinden van minstens twintig verschillende incidenten op of langs het veld waarbij Mourinho als trainer betrokken was. Een indrukwekkend moyenne van meer dan één memorabel incident per seizoen. Of dit nu gaat om knokpartijtjes in zijn Real-tijd met de technische staf van rivalen Barcelona en Atlético Madrid, handgebaren over geboekte successen naar fans van clubs waar hij vroeger werkte of – zijn persoonlijke favoriet – het rechtstreeks opzoeken van de zijlijn-camera om in wilde pantomime bewegingen zijn ongenoegen te uiten over door de arbitrage aangedaan onrecht, Mourinho weet dat er drama van hem wordt verwacht tijdens topwedstrijden. En dus voorziet *The Special One* zijn fans, haters, de televisieprogramma's en social media van precies dat: zichtbaar drama.

(2) Hoe geliefder de concurrerende trainer, hoe persoonlijker de directe beledigingen.

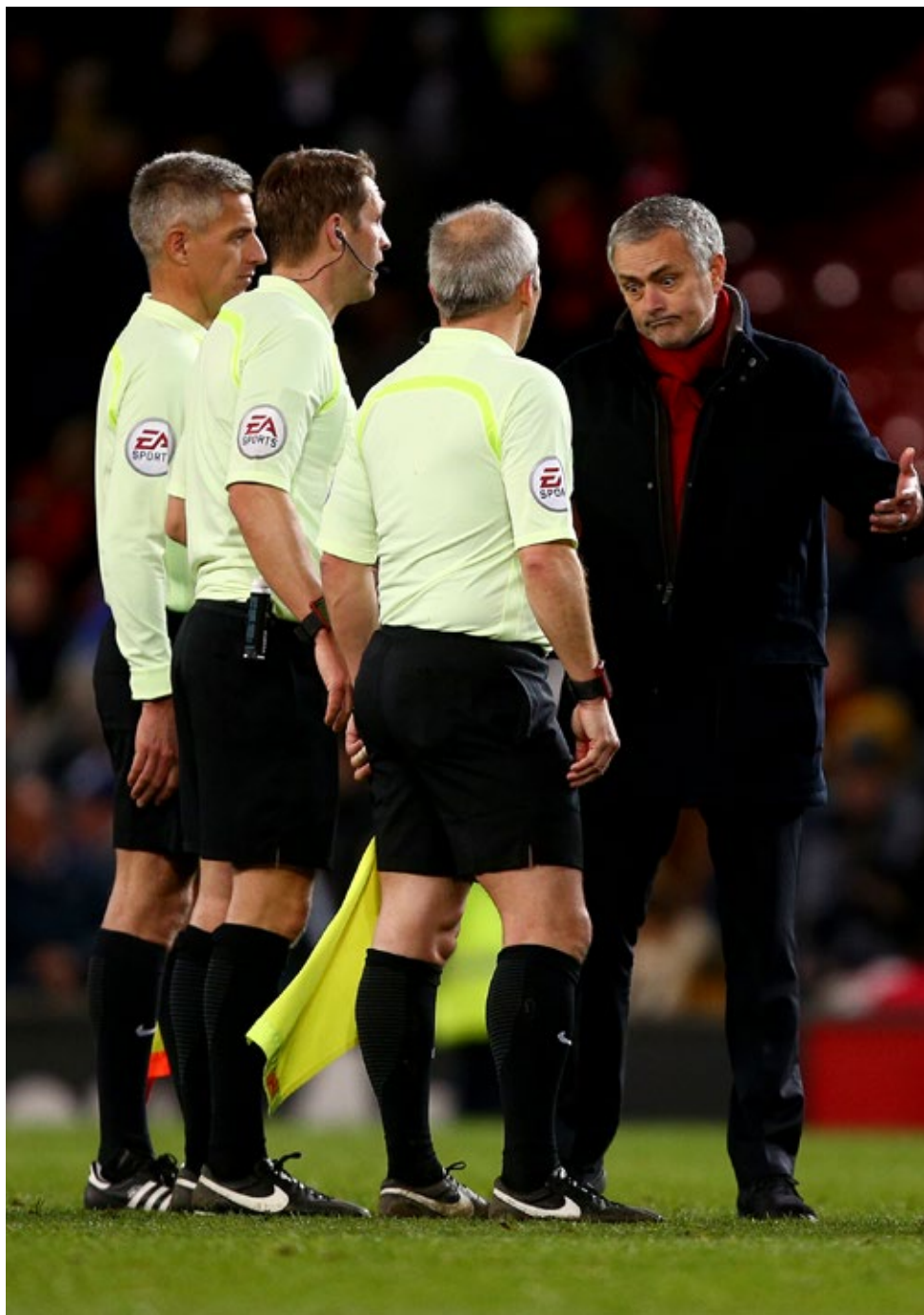

foto: VI Images, Hollandse Hoogte

December 2017, vrijwel direct na afloop van Manchester United-Southampton (0-0) gaat Mourinho weer eens in discussie met de scheidsrechter, in casu Craig Pawson (tweede van links).

Over collega Claudio Ranieri, nadat de Italiaanse trainer Leicester City naar een volstrekt onverwacht kampioenschap in 2016 had geleid, zei Mourinho: 'Ranieri heeft nu meer dan vijf jaar in Engeland gewerkt, en beheerst de taal nog altijd niet afdoende om goedemorgen of goedenavond te zeggen'. Mourinho's kers op de taart kwam later in deze persconferentie, doordat hij aan de toen 56-jarige trainer refereerde als '70 jaar oud'.

Toenmalig AC Milan-trainer Carlo Ancelotti klaagde in 2009 over een gebrek aan respect bij Mourinho, nadat hij als Inter-trainer het veld was opgerend om een overwinning op Sampdoria te vieren.

Mourinho's respons: 'Er zijn meerdere trainers die een Champions League hebben gewonnen, maar er is er maar eentje die een 3-0 voorsprong in de finale ooit heeft weggegeven.' (In 2005 verloor AC Milan onder Ancelotti de Champions League-finale na strafschoppen nadat Liverpool was teruggekomen tot 3-3.)

Maar waar hij zich bij Ranieri en Ancelotti nog enigszins liet leiden door feitelijkheden bij het bedenken van zijn beledigingen, is Mourinho in de vetes met zijn drie grootste concurrenten, Rafael Benítez, Pep Guardiola en Arsène Wenger, ronduit persoonlijk. Nadat Benítez' vrouw zich kritisch over hem had uitgelaten, stelde Mourinho dat 'zij haar tijd beter moet indelen, opdat ze meer ruimte heeft om haar man van een verstandiger dieet te voorzien'. Guardiola's schaarse haargroei kon Mourinho ook al verklaren, want 'iemand die doet wat hij leuk vindt, verliest geen haar, en Guardiola is kaal. Hij houdt niet van voetbal.'

Maar de grondigste en meest bizarre beledigingen reserveerde Mourinho voor Wenger, een man die juist bekendstond vanwege zijn kalme, beschaafde karakter – qua perceptie dus de anti-Mourinho. Zo zou Wenger, die zich inderdaad opvallend vaak uitspraken over Mourinho liet ontlokken, een voyeur zijn: 'Hij houdt ervan naar anderen te kijken. Je hebt van die mannen die thuis een telescoop hebben staan, om te kijken hoe het er in andere gezinnen aan toegaat. Hij praat en praat en praat over Chelsea.' Daarnaast zou hij 'een specialist in falen' zijn en werden Arsenal en Wenger volgens Mourinho altijd maar als 'engelen neergezet, en wij als duivels'. En dat brengt ons bij de volgende truc.

3. Niets zo effectief als de valse tegenstelling.

Een veelgehoorde verdediging van Mourinho's opmerkelijke showgedrag tegenover de pers, collega-trainers en fans van de tegenstanders is dat hij alle druk op zijn eigen schouders neemt, en deze zo bij zijn spelers weghoudt. Dit zou inderdaad zijn bedoeling kunnen zijn, maar er is ook een andere rode draad te bespeuren in zijn lange reeks aan vetes. Het moet en zal altijd een 'wij-zij'-kwestie zijn, het liefst eentje waarbij Mourinho en zijn club in de rol van underdog kunnen

kruipen. Dat Mourinho hierin opvallend vaak slaagt is in de eerste plaats bijzonder knap, omdat zijn laatste zes werkgevers telkens tot de kapitaalkrachtigste clubs van het moment behoorden. Maar het is ook noodzaak: Mourinho hanteert een resultaatgerichte, stijl-negerende speelstijl waarmee je doorgaans alleen wegkomt bij een rechterrijtjesclub.

4. Wordt er over behaalde successen gesproken, dan gebeurt dat in de ik-vorm.

Op Mourinho's eerste persconferenties bij Chelsea in 2004, enkele maanden nadat hij een historische prestatie had geleverd door met Porto de Champions League te winnen, kreeg de Britse pers een waarlijk Muhammad Ali-esque introductie tot het oneindig flamboyante ego van de Portugese succescoach. 'Als ik een makkelijke baan had willen hebben, was ik bij Porto gebleven. Een schitterende blauwe stoel, een Champions League-trofee, god, en na god, mij.' Na dit zeldzame staaltje zelfvertrouwen toekte Mourinho nog even over: 'Noem mij alsjeblieft niet arrogant. Ik ben de Europees kampioen. Ik ben er niet één uit de fles. Ik denk dat ik de special one ben.' Het feit dat ik deze bijnaam, die Mourinho dus zelf introduceerde, in de opening van dit stuk kan gebruiken, en de lezer weet over wie ik het heb, zegt veel over de effectiviteit van dit theatrale zelfvertrouwen.

Vier jaar later zou hij op een opvallende manier zijn weg terugvinden in het profvoetbal, namelijk als persoonlijke vertaler van de Engelse manager Sir Bobby Robson bij Sporting Lissabon.

Mourinho de dinojager

En toch, tóch, verdient Mourinho nog altijd meer respect dan spot. Want hij is de definitie van een selfmade man. Als speler, een technische middenvelder die fysiek tekortschoot voor de zware Portugese speelstijl, kwam hij niet verder dan twee seizoenen op het hoogste niveau, en een aantal jaren in lagere divisies. Op zijn 24ste stopte hij met voetballen, om zich volledig te richten op zijn studie sportwetenschap. Vier jaar later zou hij op een opvallende manier zijn weg terugvinden in het profvoetbal, namelijk als persoonlijke vertaler van de Engelse manager Sir Bobby Robson bij Sporting Lissabon. Robson raakte onder de indruk van Mourinho's tactische kennis en schoof hem gaandeweg steeds meer verantwoordelijkheden toe. Binnen een paar jaar was Mourinho meer assistent-trainer dan vertaler geworden. Samen met Robson zou hij in 1996 bij

foto: Jon Buckle - EMPICS/PA Images via Getty Images

Barcelona bereidt zich in Wageningen voor op het seizoen 1999-2000. Zittend op de witte stoel uiterst links: trainer-coach Louis van Gaal, rechts van hem assistent José Mourinho, en weer daarnaast keeperstrainer Frans Hoek en assistent Ronald Koeman.

FC Barcelona belanden, waar hij in de technische staf bleef toen Louis van Gaal er een jaar later trainer werd. Ook Van Gaal erkende Mourinho's tactische en didactische talenten, en gaf hem alsmaar meer bevoegdheden. Opvallend detail: Van Gaal omschreef hem toentertijd als 'te bescheiden', en vond dat Mourinho wat van het zelfvertrouwen kon leren dat hijzelf uitstraalde.

Toen Mourinho na vier jaar Barcelona voor het eerst hoofdtrainer werd, ging het snel. Na een valse start bij Benfica, waar hij in 2000 na elf wedstrijden weggestuurd was als gevolg van een bestuursstrijd, wist hij bij zijn tweede werkgever, União de Leiria, dusdanig indruk te maken dat hij binnen een half seizoen een overstap naar het grote FC Porto afdwong, in januari 2002. Dit zou het startpunt vormen van een tamelijk ongekende run als succestrainer. In twaalf seizoenen tijd, bij achtereenvolgens Porto, Chelsea, Inter, Real en Chelsea, pakte hij acht landstitels, twee Champions Leagues en twaalf andere bekeringen. De manier waarop zijn teams deze successen boekten is in de ogen van vele voetballiefhebbers, al helemaal in Nederland verplicht-splend-in-4-3-3-op-balbezit-land, niet 'mooi' te noemen. Maar zodra je de waardeoordelen over wat een bepaalde speelstijl mooi of lelijk maakt buiten beschouwing laat, blijken de vroegere teams van Mourinho vanuit strategisch oogpunt revolutionair ten opzichte van de toenmalige tegenstand.

Mourinho was in de vroege jaren 2000 op tactisch vlak zijn concurrentie ver vooruit. Hij had, jaren voordat dit de norm in het Europese topvoetbal zou worden, door dat wedstrijden worden gewonnen en verloren bij de zogeheten 'omschakelmomenten'. Wat een ploeg doet bij balwinst en balverlies bepaalt vaker wel dan niet het wedstrijdbeeld. En Mourinho's ploegen blonken jaar na jaar uit in een ijzeren tactische discipline op dit vlak. De beelden van de hyper-effectieve, razendsnelle counters van Mourinho's Porto, Chelsea, Inter en Real zijn nog altijd bijzonder indrukwekkend.

De winst lag 'm voor deze ploegen in defensief opzicht vooral in het zeer geslepen aanpassingsvermogen van de Portugees. Mourinho was altijd bereid zijn teams grootscheeps te veranderen om de kracht van de tegenstander weg te nemen. In grote wedstrijden wijzigde hij dikwijls het speelsysteem of stelde hij een verdediger op in een aanvallende positie, simpelweg om het grootste wapen van de opponent te neutraliseren. Nog liever overtuigde Mourinho zijn ster-spelers ervan om vanuit het teambelang taken te verrichten waartoe zij voorheen niet bereid waren. Het vuile werk in de verdediging is bij Mourinho niet alleen de verantwoordelijkheid van de achterste vier of vijf spelers.

De gave van Mourinho om spelers van wereldklasse tot dit soort offers bereid te maken leverde hem in 2010 een *treble* (landkampioen, bekerwinst en de Champions League) op met Internazionale. Inter beschikte dat seizoen over vermoedelijk de effectiefste spits, de Argentijn Diego Milito, en de beste spelmaker van de wereld, Wesley Sneijder. Mourinho wilde dit duo dan ook niet te veel belasten met defensieve arbeid. Om alsnog acht veldspelers afdoende te laten inzakken en meeverdedigen zodat zijn tactiek van snelle counters zou werken, overtuigde hij Samuel Eto'o, een centrumspits van wereldformaat, en Goran Pandev, jarenlang een van de beste creatieve aanvallers in het Italiaanse voetbal, om compleet buiten hun comfortzone te treden. Eto'o en Pandev speelden als rechts- en linksbuiten in Mourinho's 4-4-1-1-systeem, en zouden dikwijls als een soort extra backs tot aan de eigen achterlijn meeverdedigen.

Toen Rafael Benítez, Mourinho's grote rivaal uit zijn eerste periode bij Chelsea, het in de daaropvolgende zomer van hem overnam bij Inter en Eto'o vroeg eenzelfde taak onder hem op de rechterflank te vervullen, werd de Spaanse trainer weggelachen. Eto'o deed zo'n offer alleen voor Mourinho, omdat hij wist dat de Portugees ervoor zou zorgen dat zijn concessie prijzen zou opleveren.

Maar Mourinho's invloed op de tactische ontwikkeling van het topvoetbal reikt verder dan alleen defensieve dominantie. Toen Mourinho in 2004 naar Chelsea werd gehaald om de vele investeringen van oliemiljardair Roman Abramovitsj tot successen op het veld te laten

leiden, zorgden de twee speelsystemen die de Portugese trainer bij Porto had geperfectioneerd voor een enorm tactisch probleem bij zijn Engelse tegenstanders. Mourinho liet zijn teams in twee systemen spelen: een 4-4-2 met een 'ruit' op het middenveld of een 4-3-3 'met de punt naar achteren'. In beide speelformaties was er een cruciale rol weggelegd voor de 'zes', de controlerende middenvelder die in het gebied tussen de twee voorstoppers en twee midden-middens stond. De rol van deze extra middenvelder, die dus 'tussen de linies' speelde, legde de tactische achterstand van het Engelse voetbal lelijk bloot. Vrijwel elke Premier League-ploeg speelde toentertijd nog in een 'vlakke' 4-4-2-formatie, dus met twee centrale middenvelders, twee buitenspelers en twee centrumspitsen. Dit volstrekt symmetrische speelsysteem werd voor allerlei nieuwe tactische problemen gesteld door de natuurlijke driehoekjes die ontstonden door een speler die constant aanspeelbaar was tussen het aanvalsduo en het centrale middenveld van de tegenstander. De Premier League, tot dan toe een speelplaats voor dinosauriërs op tactisch gebied, wist niet wat het meemaakte met de counterteams van Mourinho in 2004/2005 en 2005/2006. In Mourinho's eerste twee Premier League-seizoenen won Chelsea 58 van de 78 duels, en verloor het slechts zes keer. In 45 van die wedstrijden hield Chelsea de nul. Echt ongekende cijfers.

De Premier League, tot dan toe een speelplaats voor dinosauriërs op tactisch gebied, wist niet wat het meemaakte met de counterteams van Mourinho in 2004/2005 en 2005/2006.

Mourinho's (voorlopige) Waterloo

In Manchester kan Mourinho nog altijd rekenen op een schier oneindig budget. United gaf 466 miljoen euro uit aan nieuwe spelers sinds zijn komst in 2016. Maar voor het eerst in zijn loopbaan krijgt Mourinho de gewilde teamidentiteit er niet ingeslepen bij zijn spelers. Ook in seizoen drie heeft Mourinho nog altijd niet de juiste rol voor sterspeler Paul Pogba gevonden om hem hetzelfde te laten renderen zoals hij deed bij Juventus en doet in de Franse nationale ploeg. Maar Pogba is zeker niet de enige speler die Mourinho niet aan de praat krijgt in Manchester. Waar Mourinho bij zijn vorige clubs kon rekenen op centrumverdedigers van wereldklasse als Ricardo Carvalho, John Terry, William Gallas, Lucio, Walter Samuel, Sérgio Ramos en Pepe als de ruggengraat van de defensie, behoren Eric Bailly en Viktor Lindelöf, de twee voorstoppers die Mourinho naar Manchester haalde

voor aanzienlijke transfersommen, momenteel tot de onzekerste mandekkers in de Premier League. Mourinho's weerzin tegen het gebruik van jeugdige spelers breekt hem daarnaast voor het eerst in zijn loopbaan op: dat de 21-jarige Marcus Rashford, die wordt gezien als de toekomst van het Engelse voetbal en kroonstuk van Uniteds jeugdopleiding, nog altijd geen vaste basisspeler is, is achter de schermen een groot probleem geworden in Manchester. En ook de defensieve eisen die Mourinho aan zijn vleugelspitsen stelt komen in Manchester als een boemerang terug in zijn gezicht: met Memphis Depay, Henrikh Mkhitaryan, Anthony Martial en Alexis Sánchez heeft Mourinho nu al vier vleugelspelers aanzienlijk minder laten presteren op Old Trafford dan bij hun andere clubs.

Ten grondslag aan al deze individuele probleemkwesities liggen twee oorzaken. Allereerst is de absolute top van het voetbal meer genivelleerd dan voorheen. Ja, Manchester United heeft oneindig veel vermogen, evenals Mourinho's vorige werkgevers. Maar vandaag de dag kunnen clubs als Manchester City, Juventus, Paris Saint-Germain en Liverpool zich dezelfde riante salarissen en monsterlijke transfersommen veroorloven als een United. En, toegegeven, de speelstijlen van deze clubs zijn leuker om aan mee te doen dan Mourinho's resultaatvoetbal, waardoor een overstap naar Man United niet hetzelfde cachet heeft voor een topspeler als tien jaar geleden.

Pijnlijk voor Mourinho is de andere wijze waarop hij geëvenaard en voorbijgestreefd is door zijn concurrenten. Ga maar na, elk van de andere Engelse topclubs heeft momenteel een tactisch innovatieve trainer aan het roer staan: Mauricio Pochettino (Tottenham Hotspur), Maurizio Sarri (Chelsea) en Unai Emery (Arsenal) zijn stuk voor stuk coaches met een eigen, vernieuwende visie en aanpak. En dan heb je nog Pep Guardiola (Manchester City) en Jürgen Klopp (Liverpool), nummer één-A en één-B in de huidige mondiale hiërarchie der toptrainers. Waar Mourinho het altijd puur van resultaten moest hebben, zijn Guardiola en Klopp trainers met speelstijlen die zowel punten als complimenten opleveren. Het combinatievoetbal van Man City en het turbospel van Liverpool laten de pragmatische stijl van Mourinho's Manchester United er onnodig voorzichtig en saai uitzien. Mourinho is niet langer de dinojager van het Engelse topvoetbal. In vergelijking met de andere trainers in de Premier League-top is hij qua tactische ideeën inmiddels eerder de dinosauriër dan de jager.

Lieke Martens (nummer 11) viert haar 2-0 in de WK play-off tegen Zwitserland samen met nummer 10 Daniëlle van de Donk. Oranje zet vrijdag 9 november in stadion De Galgenwaard met de uiteindelijke 3-0 een beslissende stap richting het WK 2019 te Frankrijk.

**WAAR
IS DE
MIXED
ZONE?**

Stephanie Hoogenberk

Ik weet nog goed waar ik was toen Henk Spaan me belde om de nieuwe schrijfpodracht door te geven. Ik lag in de tuin van Spa Zuiver, een grote vergissing. Ik was overgehaald door een vriendin, het zou de zoveelste laatste mooie dag van het jaar zijn.

Je moest daar je telefoon in een kluis leggen. Ik dacht aan wie er nu allemaal zouden appen of bellen en of ik ooit serieus zou overwegen naar een afkickkliniek te gaan voor een telefoonverslaving. En of ik dat dan dicht bij huis zou doen of in Kaapstad.

Het was dinsdagmiddag; een werkdag. Na twee uur zei ik tegen de vriendin dat ik ervandoor ging, Zij bleef.

Ik had drie gemiste oproepen van Spaan en een appje: 'Leef je nog?' Het bevestigde mijn gedachte dat ik niet zomaar even alles achter me kon laten.

Ik kleepte me zo snel mogelijk aan en liep met natte haren naar buiten om hem terug te bellen. Hij had een paar dagen ervoor gezegd dat hij een onderwerp voor me zou bedenken voor komend nummer. Ik was erg benieuwd.

'Vrijdag 9 november,' zei Henk.

Hij wachtte tot ik 'ja' zei.

'Dan spelen de Oranje-vrouwen tegen Zwitserland.'

De verbinding viel even weg. Ik hoorde alleen: 'Dus ik stuur je haar nummer.'

Ik dacht: ik zie vanzelf wel welk contact hij doorstuurt.

Ik vroeg: 'En wat vraag ik dan precies aan haar?'

'Je zegt: Henk Spaan wil dat ik...'

Weer de verbinding weg. Ik keek naar mijn bereik. Vol.

'Lijkt het je wat?'

Ik zei eerlijk dat hij een heel slechte verbinding had en ik slechts flarden opving. Ik was altijd bang dat mensen dan boos op mij werden in plaats van op zichzelf. Hij zuchtte en zei iets wat klonk alsof hij opeens onderwater was. Ik verstond nog net dat het aan zijn nieuwe huis lag. Hypermodern; overal beton. Daarna: 'Ik zet het koffieapparaat even uit, soms wil dat weleens helpen.'

Ik moest naar de interland Nederland – Zwitserland in Utrecht. Ik moest Eefje Schep bellen, zij ging over de perskaarten. Spaan wilde een sfeerreportage.

Ik belde Eefje en zei dat ik graag een kaartje wilde, het liefst op de gewone tribune als het even kon, en dat ik daarna naar de mixed zone moest van Spaan.

Ze legde uit dat ze de perskaart en het toegangsticket bij de Galgenwaard kon leggen, ze zou haar eigen plek voor me afstaan.

'Fijn,' zei ik. En: 'Wat is de Galgenwaard precies?'

'Het stadion.'